

Pilsoņu un nepilsoņu- Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju tiesību salīdzinājums.
(Latvijas Cilvēktiesību komitejas [F.I.D.H.] dati uz 2010. gada augustu, dati par dažu struktūru nodarbināto skaitu – uz 2007.g.)

I. Aizliegums ieņemt valsts un sabiedriskos amatus (a) Valsts sektorā Profesijas, kurās var strādāt tikai pilsoņi:	
1. Konstitucionālie ierobežojumi: Ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu [VIII-6, IX -2].	Konstitucionālais likums "Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi", 10.12.91., 8.p. No 1998.g. novembra - LR Satversmē, 15.10.98., 101.p.
2. Civildienesta ierēdņi - personas, kas tiešās valsts pārvaldes iestādē veido nozares politiku vai attīstības stratēģiju, koordinē nozares darbību, sadala vai kontrolē finanšu resursus, izstrādā normatīvos aktus vai kontrolē to ievērošanu, sagatavo vai izdod administratīvos aktus, sagatavo vai pieņem citus ar indivīda tiesībām saistītus lēmumus. + [VIII-3, IX-4]	Valsts civildienesta likums, 07.09.00., 7(1). p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 21.04.94. likumu "Par valsts civildienestu". Iestāžu skaits, kurās ieviests valsts civildienests - 119; ierēdņu skaits - 14190 (Valsts Civildienesta pārvaldes dati uz 30.06.07, ieskaitot Valsts Ieņēmumu dienesta un Ārlietu ministrijas specializētā valsts civildienesta ierēdņus, ierobežojumi kuriem tiek noteikti ar atsevišķiem likumiem).
3. Muitnieki [sk. arī atšķ. 4]	Likums "Par Valsts ieņēmumu dienestu", 28.10.93., 17.(1)p. ar 25.10.01.grozījumiem Ierobežojums tika ieviests ar Latvijas Republikas muitas kodeksu, 25.09.91., 8. p. Ierobežojums formāli tika atcelts ar 28.10.93. grozījumiem LR muitas kodeksā, bet nekavējoties tika atjaunots ar Ministru kabineta 10.05.94. Noteikumiem Nr.101 «Par valsts civildienesta ierēdņu amatu sarakstu» 1.6.p.
4. Valsts ieņēmumu dienesta ierēdņi + [VIII-3, IX-3]	Likums "Par Valsts ieņēmumu dienestu", 28.10.93., 17.(1)p. ar 25.10.01.grozījumiem. Ierobežojums tika ieviests ar Ministru kabineta 10.05.94. Noteikumiem Nr.101 «Par valsts civildienesta ierēdņu amatu sarakstu» 1.6.p.
5. Diplomātiskais un konsulārais dienests +	Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums, 21.09.95., 3.(6)p. Ierobežojums tika ieviests ar Ministru kabineta 10.05.94. Noteikumiem Nr.101 «Par valsts civildienesta ierēdņu amatu sarakstu» 1.7.p.
6. Valsts kontrolieri, valsts kontroles padomes locekļi, revīzijas departamenta sektora vadītājs + [IX-1]	Valsts kontroles likums, 09.05.02., 30.p. Ierobežojums tika ieviests ar Ministru kabineta 10.05.94. noteikumu Nr.101 «Par valsts civildienesta ierēdņu amata sarakstu» 1.8.p.
7. Valsts meža dienests [sk. arī atšķ. 2]	Valsts meža dienesta likums, 25.11.99., 3.(2). p. Ierobežojums tika ieviests ar Ministru kabineta Noteikumiem nr. 272.«Grozījumi Ministru kabineta 10.05.94. Noteikumos nr.101 „Par valsts civildienesta ierēdņu amatu sarakstu», 05.09.95., 3.p. (papildināt sarakstu ar 1.9. p.)
8. Satversmes tiesas tiesnesi	Satversmes tiesas likums, 05.06.96., 4.(2)p.
9. Tiesneši + [VIII-1]	Likums " Par tiesu varu", 15.12.92. ,51(1) p. Saskaņā ar Tieslietu ministrijas 2007.g. datiem tiek aizpildītas 481 tiesnešu vakances
10. Prokurori + [VIII-1, IX-1]	Prokuratūras likums, 19.05.94., 33.(1)p. Saskaņā ar ģenerālprokurora 2006.g. ziņojumu tiek aizpildītas 526 prokuroru vakances

11. Valsts drošības dienesta darbinieki + [VIII-1, IX-1]	Valsts drošības iestāžu likums, 05.05.94., 18.(2)p.
12. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonas un darbinieki + [VIII-1]	Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums., 18.04.02., 4.-6.p.
13. Policisti +[VIII-7, IX-4]	Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums, 15.06.06, 4.(1)p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 08.06.94 grozījumiem likumā "Par policiju". 2006.gada beigās Valsts policijas štata vienību skaits bija 9969. No tām 8993 bija amatpersonas un 976 – darbinieki.
14. Pašvaldību policisti + [IX–2]	Likums „par policiju”, 04.06.91, 21.p. ar 16.09.10 grozījumiem. Agrāk nepilsoņiem tiek liegts strādāt par pašvaldības policistiem ar dažiem pašvaldības nolikumiem. Likuma pārejas noteikumu 2.punkts paredz esošiem policistiem – nepilsoņiem saglābt darbu, iesniedzot naturalizācijas iesniegumu
15. Ieslodzījumu vietu apsardze + [VIII-4, IX-4]	Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums, 15.06.06, 4(1).p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 13.05.99. grozījumiem likumā "Par policiju". Ieslodzījumu vietu Pārvaldē 01.01.06. strādāja 3126 darbinieki, no tiem uz darba līguma pamata – 546.
16. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests + [VII-1, VIII-5, IX-4]	Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums, 15.06.06, 4(1).p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 24.10.02. Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumu (28.p.). No darba netiek atbrīvotas amatpersonas - nepilsoņi, kuri stājušies dienestā līdz 31.12.02. (likuma pārejas noteikumu 2.p.). 31.12.06. dienestā strādāja 3204 darbinieki, no tiem - 90,3 % amatpersonas.
17. Robežsargi [VIII-6, IX-4]	Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums, 15.06.06, 4(1).p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 27.11.97. Robežsardzes likumu (19.p.). Robežsardzē 31.12.05. strādāja 2940 robežsargi un 223 darbinieki.
18. Karavīri [VIII-2, IX -1]	Militārā dienesta likums, 30.05.02., 1. un 16.p. Pēc 29.03.07. grozījumiem (pārēja uz profesionālo dienestu). Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS – 01.04.07) dienē 4894 karavīri
19. Darbs, kurš ir saistīts ar pieeju valsts noslēpumiem + & [VIII-5, IX-4]	Likums "Par valsts noslēpumu", 17.10.96., 9.(2)p.
20. Valsts darba inspekcijas amatpersonas [IX-2]	Valsts darba inspekcijas likums, 13.12.01., 5.p.
21. Sabiedrisko pakalpojumu regulatoru padomju locekļi + [IX-1]	Likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", 19.10.00., 37.p.
22. Centrālās vēlēšanas komisijas locekļi	Likums "Par Centrālo vēlēšanu komisiju", 13.01.94., 2p. Ierobežojums tika ieviests ar 20.10.92. likumu "Par 5. Saeimas vēlēšanām"
23. Dzimtsarakstu nodaļu darbinieki [VIII-4]	Likums "Par civilstāvokļa aktiem", 21.10.93., 3.(2) p. Civilstāvokļa aktu likums, 17.03.05., 3(2) p.

b) Privātajā sektorā,
Darba vietas, kurās var strādāt tikai pilsoņi:

24. Advokāts un advokāta palīgs + &@ [VIII-4, IX -3]	Latvijas Republikas Advokatūras likums, 27.04.93., 14.(1)p.; 83.p. 2007.g. Latvijā ir reģistrēti 812 zvērinātie advokāti un 181 advokātu palīgi (http://www.advokatura.lv/)
25. Nepilsonis nevar būt par aizstāvi kriminālprocesā pat ja viņš ir ieguvis advokāta kvalifikāciju kādā no ES dalībvalstīm & [IX-1]	Kriminālprocesa likums, 01.10.05., 79.p.
26. Notārs un notāra palīgs + [VIII-2, IX-1]	Notariāta likums, 01.06.93., 9.(1)p.; 147.(1)p. 2007.g. Latvijā ir reģistrēti 127 zvērinātie notāri (http://latvijasnotars.lv/)
27. Tiesu izpildītājs + [VIII-2, IX-1]	Tiesu izpildītāju likums, 24.10.02., 12.(1)p. Agrāk – Likums “Par tiesu varu”, 15.12.92. 2007.g. Latvijā ir reģistrēti 137 tiesu izpildītāji (http://www.lzti.lv/lv/main/news)
28. Privātās detektīvsabiedrības pārvaldes loceklis+ &@ [VII-1, VIII-2, IX -3]	Detektīvdarbības likums 05.07.01., 4. p.
29. Apsardzes dienesta vadītājs + &@ [VIII-10, IX-3]	Apsardzes darbības likums, 29.10.98, 6. p.
30. Profesionālais patentpilnvarotais +&@ [IX-2]	Patentu likums, 15.02.07., 26.(1) p.
31. Civilais (algots) darbs karaspēka daļās [VIII-3, IX-2]	Militārā dienesta likums, 30.05.02., 16. p. Ierobežojumi tika ieviesti ar likumu "Par Aizsardzības spēkiem", 16.04.92. NBS ir nodarbināti 745 civilie un militārie darbinieki. (01.04.07. dati).
32. Iekšējais auditors ministriju padotībā esošās institūcijās	Iekšējā audita likums 11.02.10., 11. (2) p. Agrāk - Iekšējā audita likums, 31.10.02., 14.(2)p., pēc 23.02.06. grozījumiem

c) Sabiedriskajā sektorā
Tiesības, kuras ir tikai pilsoņiem

33. Piedalīties pašvaldību vēlēšanās + & [VII-3, VIII-16, IX-11]	Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likums, 13.01.94., 5. un 8. p.
34. Tikt ievēlētiem līdz ar deputātiem pašvaldības komisijās un darba grupās dažādu pašvaldību & [IX-1]	Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums (27.09.05, 26.p.) uz 2010.gada augustu nosaka ierobežojumu, kas attiecas uz revīzijas komisiju. Dažās citās pašvaldībās 2005.-2009.g. sasaukumā ierobežojumi attiecās uz visām komisijām (tie tika konstatēti 2 rajonu, 3 pilsētu, 5 novadu un 18 pagastu pašvaldību nolikumos - 17 Latvijas rajonos no 26). Ieviesti [tikai revīzijas komisijām] ar likumu “Par pašvaldībām” 19.05.94. un tika izslēgti no likuma ar 21.12.00. grozījumiem.
35. Piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās + &. [VIII-2, IX-4].	Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums, 29.01.04, 2.p.
36. Piedalīties valsts referendumos [VIII-3].	LR Satversme, 80.p. Pēc stāšanās spēkā pilnā apjomā 06.07.93.

37. Tikt ievēlētiem pašvaldību vēlēšanu komisijās [IX-1]	Likums "Par pilsētu, rajonu, novadu un pagastu vēlēšanu komisijām un vēlēšanu iecirkņu komisijām", 10.05.95, 6(1) p. Ierobežojums tika ieviests ar 20.10.92. likumu "Par 5. Saeimas vēlēšanām". 2007.g. Latvijā bija 530 vēlēšanu komisijās 7-15 cilvēku sastāvā (http://web.cvk.lv/pub/public/27398.html). Tātad komisijās ir aizņemti ap 6000 locekļu.
38. LR pilsoņi, kas ir pakļauti lustrācijas ierobežojumiem, saglabā balsstiesības. LR nepilsoņi uz nenoteiktu laiku zaudē tiesības iegūt LR pilsonību. [VIII-2].	Pilsonības likums, 22.07.94., 11.p.
39. Dibināt politiskās partijas [VII-1, VIII-3].	Politisko partiju likums, 07.07.06, 12.(1)p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 15.12.92 likumu "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām" (43.p.)
40. Politiskās partijas var darboties, ja nepilsoņu un ES pilsoņu skaits tajās ir mazāks par pusi [VII-1, VIII-4].	Politisko partiju likums, 07.07.06., 26.(3)p. Ierobežojumi tika ieviesti ar 05.04.95. grozījumiem likumā "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām" (45.p.).
41. Dienēt Zemessardzē + [VIII-2]	Latvijas Republikas Zemessardzes likums, 06.05.10, 14(1) p. Agrāk - Likums "Par Latvijas Republikas Zemessardzi", 06.04.93., 5.(1) p. Zemessardzē dienē 558 karavīri un 10385 zemessargi (01.04.07. dati).
42. Tikt ievēlētam par Tiesībsargu	Tiesībsarga likums, 06.04.06., 5.(2) p. Iepriekšējais Valsts Cilvēktiesību biroja likums nesatur līdzīgu ierobežojumu.
43. Tikt ievēlētam Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomē [VII-1].	Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums, 06.07.10, 56.(3) p. Agrāk - Radio un televīzijas likums, 24.08.95., 42.(2)p.
44. Par Ordeņa kapitula (kas izskata ar valsts apbalvojumiem saistītus jautājumus) kancleru un tā locekļiem var būt tikai Latvijas pilsoņi [VIII-1]	Valsts apbalvojumu likums, 04.03.04., 43.p.
45. Tikai pilsoņi var būt par bīskapiem, militāriem ordināriem un kapelāniem katoliskā baznīcā	Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līgums, 12.09.02., 5., 24. un 25. p. p.
46. Kontakti ar ārvalstu pilsoņiem, pieeja kultūras vērtībām un masu saziņas līdzekļiem, apmācība un amatu iegūšana dažos starptautiskos līgumos tiek garantēti tikai Latvijas pilsoņiem [IX-1]	10 starptautiskie līgumi, kuri pieņemti no 07.08.92. līdz 10.09.08. Sk. 3.1.pielikumu
II. Tiesības uz īpašumu Pilsoņiem ir priekšroka, iegūstot īpašuma tiesības	
47. Personas, kuras nav LR vai ES pilsoņi, kā arī kompānijas, kurās šīm personām pieder vairāk par pusi pamatkapitāla, var iegādāties zemi pilsētās tikai ar īpašu pašvaldības atļauju. Viņām ir aizliegts iegādāties zemi pierobežas zonā, jūru un upju aizsargjoslās (izņemot zemesgabalus, kas paredzēti apbūvei), kā arī lauksaimniecisko un mežu zemi. Gadījumā, ja LR vai ES pilsoņi zaudē kontroli pār kompānijas kapitālu, ar pašvaldības lēmumu agrāk iegādātā zeme tiek atsavināta divu gadu ilgā termiņā. & @ [VII-3, VIII-8, IX-3].	Likums "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās", 20.11.91, 20.p. Tika ieviests ar 24.11.94. grozījumiem, 3.p.

<p>48. Analógiskie «47» ierobežojumi ir personām un kompānijām, ja tās iegādājās zemi lauku apvidos. Papildus ir aizliegts iegādāties zemesgabalus rezervātos un derīgo izrakteņu atradņu vietās. & [VII-1,VIII-6]</p>	<p>Likums “Par zemes privatizāciju lauku apvidos”, 09.07.92., 28.p., pēc 08.12.94. grozījumiem. Ierobežojumi nepilsoņiem ir daļēji mīkstināti to zemesgabalu privatizācijas gadījumā, kuri agrāk tika nodoti pastāvīgai lietošanai. Ja zemesgabals atbilst tai kategorijai, kurā darbojas ierobežojumi, tad privatizācijas pieteikums tiek pieņemts un zemes izpiršanas tiesības tiek saglabātas līdz 31.08.09. (kamēr nepilsonis nebūs naturalizējies vai kompānija nebūs mainījusi kapitāla sastāvu). Ja zemes gabals pieder pie lauksaimnieciskās vai meža zemes, bet pieteicējam uz tā atrodas ēka, tad pašvaldība piešķir ēkas funkcionēšanai nepieciešamo zemesgabalu un maina tā zonālas piederību. Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likums, 16.06.05., 23. (7,8) p. (pēc 21.06.07. likuma grozījumiem).</p>
<p>49. Tikai LR pilsoņiem ir tiesības izpirkt par valsts garantēto cenu (par privatizācijas sertifikātiem) zemi, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiem piederošo ēku un būvju funkcionēšanu, sekojošā gadījumā: ja zeme denacionalizācijas gaitā tika atdota bijušajam īpašniekam, bet minētās celtnes tika nopirkas no bijušā īpašnieka pirms zemes atdošanas viņam. [VII-2,VIII-2]</p>	<p>Likums “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”, 20.11.91, 12.(1.1) p. Tika ieviests ar 31.03.94 grozījumiem, 8.p.</p>
<p>50. LR pilsoņiem ir tiesības izpirkt par valsts garantēto cenu (par privatizācijas sertifikātiem) zemi, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiem piederošo dzīvojamo namu vai dārza zemesgabala funkcionēšanu, ja zeme denacionalizācijas gaitā tika atdota bijušajam īpašniekam, bet tiesības izmantot dzīvojamo namu vai dārza zemesgabalu ir radušās pirms denacionalizācijas procesa sākuma (20.06.92.). Šādas tiesības bauda arī citas personas ar noteikumu, ja tās ir dārzkopības kooperatīva biedri. [VII-2,VIII-2]</p>	<p>Likums “Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”, 20.11.91, 12.(1.2) p. Tika ieviests ar 31.03.94 grozījumiem, 8.p.</p>
<p>51. Tikai LR pilsoņu tuvākie radi bauda atvieglojumus, mantodami zemesgabalu vai saņemot dāvinājumā neizpirkto zemesgabalu, kuru aizņem dzīvojamais nams vai augļu dārzs (tiesības izpirkt zemesgabalu par privatizācijas sertifikātiem). @ [IX-2']</p>	<p>Likums «Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās», 30.10. 97., 3.(1) p.</p>
<p>52. Katrs Latvijas pilsonis iegūst par 15 sertifikātiem vairāk nekā nepilsonis. Nepilsonis, kurš nav dzimis Latvijā, iegūst vēl par 5 sertifikātiem mazāk. Viens sertifikāts ir ekvivalents vienam nodzīvotam gadam Latvijas Republikā [VIII-1]</p>	<p>Likums “Par privatizācijas sertifikātiem”, 16.03.95., 5.p.</p>
<p>53. Nepilsoņiem, kuri ir ieradušies Latvijā pēc vispārējā pensijas vecuma sasniegšanas un nav strādājuši Latvijā algotu darbu vismaz piecus gadus, privatizācijas sertifikātus neizsniedz</p>	<p>Likums “Par privatizācijas sertifikātiem”, 16.03.95., 5.(4)p.</p>
<p>54. Latvijas Republikas pilsonis iegūst sertifikātus, ja laika posmā līdz 31.12.92. ir dzīvojis Latvijā un reģistrējies kā patstāvīgs iedzīvotājs. Nepilsoņiem piešķir sertifikātus par katru pēc pēdējās ierašanās uz pastāvīgu dzīvi Latvijā līdz 31.12.92 nodzīvoto gadu</p>	<p>Likums “Par privatizācijas sertifikātiem”, 16.03.95., 5.(3)</p>
<p>55. Tikai pilsoņiem un juridiskām personām nodrošina ieguldījumu aizsardzību ārzemēs [IX-1]</p>	<p>32 līgumi (spēkā ir 31), kuri ir pieņemti laika posmā no 05.03.92. līdz 22.09.99. Sk. 3.2. pielikumu</p>

56. Daži starptautiski līgumi garantē intelektuālā īpašuma aizsardzību tikai pilsoņiem [IX-1]	5 līgumi ar 8 valstīm, kas ir pieņemti periodā no 06.07.94. līdz 26.10.06. 4 no tiem zaudēja spēku saskaņā ar Latvijas iestāšanos ES. Sk. 3.3. pielikumu
III. Privātā uzņēmējdarbība	
57. Komercdarbība, kas saistīta ar ieročiem, nav atļauta LR nepilsoņiem + & [VII-1, VIII-5, IX-3]	Ieroču aprites likums, 06.06.02., 36. (2)p. Tika ieviests ar 23.02.93. likumu "Par šaujamo ieročiem un speciālajiem līdzekļiem pašaizsardzībai"
58. Par to komercsabiedrību, kuram izsniedzamas licences komercdarbībai ar Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm, vadītājiem, pārvaldes institūciju locekļiem, darbiniekiem, kas tieši saistīti ar preču ražošanu, remontu, realizēšanu, glabāšanu, transportēšanu, pakalpojumu sniegšanu vai apsardzi var būt tikai LR un ES pilsoņi. + & [VIII-1, IX-1]	Stratēģiskās nozīmes preču aprites likums, 21.06.07., 5.(4) p. Tika ieviests ar 12.10.06. grozījumiem 07.04.04. Stratēģiskās nozīmes preču aprites likumā, 8.(4) p.
59. Aviopārvadājumu licences ārvalstīs ar divpusēju līgumu tiek garantētas tikai tām kompānijām, kuras kontrolē Latvijas pilsonis. Ja attiecīgā kontrole zūd, licence tiek atsaukta [IX-1]	23 vienošanās, kuras ir parakstītas laika periodā no 01.07.92. līdz 18.10.99. Sk. 3.4. pielikumu.
60. Vienlīdzība un nediskriminācija dubultās nodokļu uzlikšanas novēršanā tiek garantēta tikai Latvijas pilsoņiem [IX-1]	14 līgumi, kas ir apstiprināti laika posmā no 17.11.93 līdz 20.02.06. Sk. 3.5. pielikumu
61. Tikai Latvijas Republikas pilsoņiem dažos gadījumos tiek garantēts valsts atbalsts tirdzniecībā ārvalstīs [IX-1]	5 līgumi, kas ir apstiprināti laika posmā no 29.11.91. līdz 29.10.02. Sk. 3.6. pielikumu
IV. Sociālās tiesības	
62. Nepilsoņu darba stāžs, kas ir uzkrāts ārpus Latvijas līdz 31.12.90., netiek ieskaitīts pensijas lieluma noteikšanā [VII-3, VIII-6, IX-8]	Likums "Par valsts pensijām", 02.11.95., Pārejas noteikumu 1.p.
63. Bezdarba pabalsts nepilsoņiem, kas uzkrāj darba stāža daļu ārpus Latvijas līdz 31.12.90, tiek noteikts samazinātā apmērā, salīdzinot ar pilsoņiem.	Likums „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam”, 25.11.99., 6.(1.2) p. Agrāk – likums „Par obligāto sociālo apdrošināšanu bezdarba gadījumam”, 05.10.95., Pārejas noteikumu 4.p.
64. Iespēja slēgt līgumu par dienesta viesnīcas īri vairāk nekā uz vienu gadu ir tikai tiem nepilsoņiem, kuri ir nodzīvojuši un nostrādājuši Rīgā ne mazāk kā 10 gadus	Rīgas domes noteikumi Nr. 52 "Par dienesta viesnīcu dzīvojamo telpu izīrēšanas un izmantošanas kārtību Rīgā" 26.03.96., 4.p.
65. Tikai pilsoņiem tiek sniegta dažāda veida sociālā palīdzība un ieskaitīts apdrošināšanas stāžs Somijas teritorijā	Latvijas Republikas un Somijas Republikas sociālās drošības līgums, 11.05.99., 4.(1)p.;5.(2)p.16.p. u.c.
V. Iebraukšanas, izbraukšanas, ģimeņu atkalapvienošanās brīvības	
66. Latvijas Republikas pilsoņiem ir bezvīzu režīms ar 96 valstīm un tikai 38 no tām nepilsoņi var iebraukt bez vīzas [IX-2]	Sk. 3.7. pielikumu vai Ārlietu ministrijas mājas lapu http://www.am.gov.lv/lv/KonsularaInformacija/bezvizu/

67. LR pilsoņi ir automātiski kļuvuši par ES pilsoņiem. LR nepilsonim, lai iegūtu tiesības būt atzītam par personu likuma priekšā ES ietvaros, ir nepieciešams nokārtot valsts valodas eksāmenu, pierādīt uzturēšanās nepārtrauktību Latvijā, nodemonstrēt pietiekamu iztikas līdzekļu nodrošinājumu un samaksāt valsts nodevu. @ [VIII-6, IX-3]	Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā”, 22.06.06., 3.p. Ierobežojums tika ieviests 01.05.04, Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā.
68. Nepilsoņiem nav līdzīgo ar pilsoņiem garantiju pret izdošanu ārvalstij [VIII-4, IX-1]	Kriminālprocesa likums, 01.10.05., 697.p. Ierobežojums tika ieviests ar Konstitucionālo likumu "Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi", 10.12.91., 6.p. Vēlāk - 15.10.98. grozījumi LR Satversmē, 98.p.
69. Tiesības uz apvienošanu ar pieaugušo bērnu ir tikai LR pilsonim [VIII-4]	Imigrācijas likums, 31.10.02., 24.(1.6.) un 31.(1) p.p.
70. Nepilsoņi, kuri ir saņēmuši kompensāciju par izbraukšanu no Latvijas (reāli par dzīvesvietas atstāšanu) no jebkuras Latvijas vai ārzemju institūcijas, zaudē ne tikai agrāk viņiem piešķirto legālo statusu, bet arī iespēju atgriezties Latvijā	Likums “Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības”, 12.04.95., 1.(3)p., ar 18.06.97. grozījumiem. Saskaņā ar 31.10.02 Imigrācijas likuma 34. (9) p. viņiem radusies iespēja atgriezties Latvijā, kompensācijas atmaksāšanas gadījumā.
71. Repatriācijas tiesības ir tikai Latvijas Republikas pilsoņiem vai personām, kurām viens no vecākiem vai vecvecākiem ir latvietis vai līvs	Repatriācijas likums, 21.09.95., 2.p.
72. Etniskiem latviešiem un lībiešiem, un personām, kurām vismaz viens no vecākiem ir Latvijas Republikas pilsonis ielūgums vīzas pieprasīšanai nav nepieciešams	Imigrācijas likums, 31.10.02., 12.(2.5.)p.
73. Tikai Latvijas Republikas pilsoņiem un (dažos gadījumos) juridiskām personām tiek garantētas tiesiska palīdzība aiz valsts robežām [IX-1]	10 līgumi (ar 11 valstīm) periodā no 11.11.92 līdz 15.04.04. Sk. 3.8. pielikumu
VI. Citas tiesības un brīvības	
74. Nepilsoņi nepieder nacionālajām minoritātēm likuma par Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību izpratnē [VII-3, VIII-7]	Likums “Par Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību”, 31.05.05., 2.p.
75. Latvijas Republikas pilsoņa statusu pilsonim var atņemt tikai ar tiesas spriedumu. Nepilsonim viņa statusu var atņemt administratīvā kārtībā [VII-4, VIII-2, IX-1]	Likums “Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības”, 12.04.95., 7.p.
76. Nepilsonis tiek atzīts par nacisma politiski represētu personu tikai tādos gadījumos, ja viņš ir cietis nacionālās piederības dēļ vai mazgadīgā vecumā atradies cietumā, koncentrācijas nometnē Latvijas teritorijā & [VII-2, VIII-6, IX-2]	Likums “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem” 12.04.95., 4.(1-3)p.
77. Pašaizsardzības tiesības: nepilsoņiem ir liegts nēsāt šaujamieročus + & [VIII-5, IX-3]	Ieroču aprites likums, 06.06.02., 19.(6)p. Agrāk - likums “Par šaujamieročiem un speciālajiem līdzekļiem pašaizsardzībai”, 23.02.93.

78. Nepilsoņiem ir liegts kolekcionēt ieročus un munīciju + & [VII-1, VIII-5, IX-3]	Ieroču aprites likums 06.06.02., 34.(1)p. Agrāk - likums "Par šaujamieročiem un speciālajiem līdzekļiem pašaizsardzībai", 23.02.93.
79. Nepilsoņiem nav ļauts mācīties dažās augstākās izglītības iestādēs	Policijas akadēmijas Satversme, 17.06.98, 69.p., 27.02.02., 84.p. Augstskola tiek likvidēta saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija rīkojumu Nr. 442 ar 2010.gada 1.janvāri Nacionālās aizsardzības akadēmijas Satversme, 30.06.98., 22.p., 08.01.03., 22.p.

Piezīmes:

- 1) ar "+" zīmi tiek atzīmēti likumi, kas aizskar nepilsoņu godu, pielīdzinot viņus nerīcībspējīgām personām, kriminālnoziedzniekiem, valsts ienaidniekiem un alkoholiķim;
- 2) ar "&" zīmi tiek atzīmēti likumi, kuros tiesības, kas liegtas nepilsoņiem, ir nodrošināti ārzemniekiem, pārsvarā - ES pilsoņiem;
- 3) ar "@" zīmi tiek atzīmētas atšķirības, kas pēc Tiesībsarga 2008.gada 8.oktobra pabeigtas pārbaudes lieta rezultātiem tiek atzīti par nesamērīgiem un atceļamiem.
- 4) ar cipariem kvadrātiņos tiek atspoguļots mēģinājumu skaits izslēgt ierobežojumu VII, VIII un IX Saeimu pilnvaros laikā.